

Vaikų

ūminės žarnyno infekcinės ligos

KAS SUKELIA VAIKŲ ŽARNYNO INFEKCINES LIGAS?

Vaikų ūminės žarnyno infekcinės ligos sukelia virusai (rotavirusai, norovirusai), rečiau bakterijos (ešerihijos, salmonelės, šigelės) ir kartais parazitinė infekcija. Virusinėms žarnyno infekcijoms būdingas sezoniškumas, pasireiškiantis sergamumo pakilimais šaltuoju metų laikotarpiu, o bakterinės kilmės susirgimai dažniau būna šiltuoju metų laikotarpiu.

Virškinamojo trakto infekcijų ligų sukėlėjai gali būti perduodami tiesiogiai iš žmogaus žmogui, galima užsikrėsti per maistą ar vandenį, kontakto su gyvūnais metu.

Virusai patekę per burną į virškinamąjį traktą, pažeidžia plonosios žarnos epitelį. Virusų pažeisti enterocitai žūva, todėl prasideda funkciniai natrio, kalcio, vandens, angliavandenių apykaitos sutrikimai.

Bakterijos patekusios į storosios žarnos gleivinę prisitvirtina prie žarnos epitelio ląstelių paviršiaus, prasiskverbia į jų vidų ir ten ima daugintis, sukeldamos žarnos uždegimą.

KOKIOS VYRAUJA VAIKŲ ŪMINĖS ŽARNYNO INFEKCINĖS LIGOS?

Rotavirusinė infekcija

Rotavirusai yra dažniausia vaikų iki dviejų metų sunkaus viduriavimo priežastis. Dažniau serga naujagimiai iki 6 mėn. – dviejų metų vaikai, taip pat suaugusieji, kurių imunitetas susilpnėjęs. Infekcijos šaltinis – sergantieji ir virusus išskiriantieji žmonės, dažniausiai vaikai. Užkratas perduodamas fekalinio-oraliniu būdu, o hospitaliniu infekcijos atveju – buitiniu kontaktiniu būdu. Ligonius neretai vargina pilvo pūtimas, gurgėjimas, skausmas, kuris dažnesnis vyresniems nei trejų metų vaikams, būna pastovus, rečiau priepuolinio pobūdžio. Imunitetas persirgus išlieka keletą metų.

Norovirusinė infekcija

Norovirusas aptinkamas dirvoje, maiste, vandenyje, ant įvairių daiktų paviršių, kurie užteršti fekalijomis ar vėmalais. Infekcijos šaltinis yra žmogus, kuris serga ūminiu norovirusiniu gastroenteritu ar yra viruso išskyrėjas. Svarbiausias užsikrėtimo kelias yra fekalinis-oralinis. Galimas ir oro lašelinis kelias, kai vėmimo metu susidaro aerozolių. Šie žarnyno infekcijos virusai dažniausiai yra perduodami per įvairias salotas, gaiviuosius gėrimus su ledu, vaisius, desertą, kiautuosius vėžiagyvius (jūros moliuskus, krabus, austres, midijas), kurie užsikrečia per vandenį, užterštą nutekamųjų vandenų. Norovirusai gali plisti per vandenį (baseino, šulinio, upės, ežero, vandnetiekio ir kt). Inkubacinis laikotarpis 12-48 val. Liga prasideda staiga pykinimu, vėmimu, enteritu, pilvo diegliais. Galimas galvos, raumenų skausmas, karščiavimas, įvairaus sunkumo dehidratacija. Vėmimas būdingesnis vaikams. Ligos tūkmė 2-6 dienos. Persirgus įgyjamas trumpalaikis imunitetas.

Ešerichiozė

Ešerichiozė, tai ūminė žarnyno liga, sukeliama patogeninių ešerichijų. Užkratas plinta per ešerichijomis užkrėstą maistą, vandenį, nešvarias rankas, slaugos reikmenis. Inkubacinis laikotarpis yra 1-6 dienos. Liga prasideda staiga, gali pakilti temperatūra, pablogėja bendroji būklė, sutrinka miegas. Kūdikiai atpila, vemia, jiems pūčia pilvą. Viduriavimas gausus vandeningomis, geltonos, kartais šviesios žalsvos ar oranžinės spalvos išmatomis. Gali pasirodyti gleivių, aukštas svyruojantis karščiavimas.

Žarnyno jersiniozė

Žarnyno jersiniozė – tai ūminė žarnyno infekcinė liga, kuriai būdinga intoksikacija, virškinimo sistemos, kepenų, sąnarių ir kitų organų pažeidimas. Infekcijos šaltinis – graužikai, raguočiai, kiaulės, šunys, katės (visi gali būti sveiki nešiotojai) žmogus (sergantis nešiotojas). Vaikų kolektyvuose gali būti ligos protrūkių. Liga prasideda staiga – aukšta temperatūra, galvos skausmas, pykinimas, vėmimas). Išmatos skystos, su gleivių, kartais kraujo priemaiša. Būdingi priepuoliniai pilvo skausmai, pilvas papūstas, skausmingas, padidėję limfmazgiai. Galimas šaltkrėtis, raumenų skausmai. Sunkios formos atveju gali atsirasti meninginių simptomų.

Ūminių žarnyno infekcinių ligų komplikacijos:

- vandens, ir elektrolitų deficitas ir balanso sutrikimas;
- sunki dehidratacija ir hipovolemija;
- hemolizinis-ureminis sindromas;
- bakteriemija ir sepsis;
- šokas ir mirtis.

Kampilobakteriozė

Kampilobakteriozė – viena dažesnių bakterinių ūminių virškinamojo trakto ligų priežastis. Dažniausiai užsikrečiama valgant paukštieną, mėsą, pieno produktus, geriant užterštą vandenį. Liga prasideda viduriavimu. Būdingas pykinimas, vėmimas, priepuoliniai pilvo skausmai. Karščiavimas trunka keletą dienų, bet gali ir nebūti. Gali pasireikšti mialgija, galvos skausmas.

Salmoneliozė

Salmoneliozė – ūminė infekcinė žarnyno liga, kurią sukelia salmonelių genties bakterijos. Užsikrečiama valgant užkrėstą mėsą, pieną, kiaušinius, rečiau geriant užterštą vandenį. Dažniausiai serga vaikai iki 5 metų. Jei vyrauja gastroenteritas, tai būdinga palaiptinė pradžia, pilvo skausmai, pykinimas, vėmimas. Viduriuoja penis – dešimt kartų per parą gausiomis vandeningomis su nesuvirškinto maisto gabaliukais, aštraus kvapo išmatomis. Blogas apetitas, galvos skausmai. Temperatūra paykla nežymiai. Galima dehidratacija. Liga tęsiasi 2-3 savaites (gali 5-6 dienas). Gastroenterokolitas arba kolitas daugiau būdingas vaikams iki vienerių metų. Inkubacinis laikotarpis 2-5 dienos. Prasideda staiga, daugiausiai simptomų atsiranda po 3-4 dienų. Išmatos būna su gleivių, kraujo priemaiša, tamsiai žalios, putotos. Vaikas karščiuoja iki trijų dienų, nors pakilusi temperatūra kartais išlieka 5-7 d. (ilgiau nei sergant kitomis žarnyno infekcijomis).

KĄ DARYTI NORINT IŠVENGTI VIRUSINIŲ ŽARNYNO INFEKCIJŲ?

Siekiant išvengti virusinių žarnyno infekcijų, visuomenės sveikatos centro specialistai pataria:

- ✚ Laikytis asmens ir rankų higienos. Kruopščiai ir dažnai plauti rankas muilu ir vandeniui prieš valgant, gaminant valgi, po tualetu, grįžus iš lauko, po kontakto su gyvūnais, keičiant kūdikiui sauskelnes, slaugant ligonius, pagyvenusius asmenis ir kt. atvejais.
- ✚ Vartojimui, maisto ruošimui naudoti tik švarų vandenį. Tinkamai šiluma apuošti maistą, o gaminant patiekalus iš žalių maisto produktų būtina išvengti kryžminės taršos. Kruopščiai plauti daržoves, vaisius, uogas, maisto paruošimui naudojamą inventorių bei gaminimo vietos paviršius.

Parengta pagal Vilniaus universiteto reabilitacijos, sporto medicinos ir slaugos instituto parengtą medžiagą, visuomenės sveikatos specialistė
Simona Gelžiniene, simona.gelziniene@sveikatos-biuras.lt,
mob. +37062741643